
TIETEELLINEN ELÄMÄ

Jatkoa viime numerosta. Vuonna 1899 Max Weber sai vapautuksen opetustehtävistään kesällä 1898 alkaneiden puhevaikeuksien ja motoristen häiriöiden vuoksi, ja lääkärit diagnosoivat vaivat ajalle tyypilliseen tapaan *neurastheniaksi*, hermoheikkoudeksi. Vasta lähes kaksi vuosikymmentä myöhemmin 1918 Max koki siinä määrin parantuneensa, että pystyi jälleen opettamaan. Tutkimustyötä hän oli kuitenkin jatkanut lähes koko sairautensa ajan; *Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki* julkaistiin 1904–5, ja Max oli aloittanut työt käsikirjoituksen parissa vuonna 1903. Vaikka Max vietti sairautensa aikana useita kuukausia eri parantoloissa, parannuskeinoa ei löydetty. Pitkät unettomuusjaksoit johtivat unilääkkeiden käyttöön. Vuonna 1909 Maxin repertuaariin kuului myös heroini, jota Bayer oli alkanut markkinoida vuonna 1898 uni- ja jopa yskänlääkkeeksi, joka on niin turvallinen ja sivuvaikutuksista vapaa, että se sopii erityisesti lapsille. Maxille unilääkkeiden käyttö oli jo tuona aikana kauhistus. Hän janoi autonomiaa, ja oman tilan kontrolloimattomuus hirvitti häntä. Häntä piinasivat myös yölliset siemensyöksyt, joita hän kutsui ”kiduttaviksi demoneiksi” tai ”katastrofeiksi” ja jotka yhdistyivät valvetilan impotenssiin. Mariannen on myös täytynyt pitää tarkkaa lukua miehensä yöllisistä ”katastrofeista”, koska hän kirjoittaa 1902 Roomasta, että niitä ei ole sattunut kahteentoista viikkoon. Marianne kirjoitti säännöllisesti miehensä demoneista myös tämän äidille Helenelle. Syyskuun 18. päivänä 1898 päivätyssä kirjeessä hän esimerkiksi kirjoittaa, että Max on ollut melko normaali ja iloinen. *Kuitenkin toissayönä* hänellä oli taas öinen siemensyöksy, johon liittyi yksi hänen toistuvista unistaan, joita hän niin pelkää. . . *Hän oli hyvin masentunut. Haaroissa sijaitseva pabolainen estää säännöllisen unen puhtaasti mekaanisilla*

erektioilla... Mielestäni tähänastiset parannuskei-
not ovat vaarallisia, koska ne antavat liikaa painoarvoa normaalien viettielämän mahdollisimman aikaiselle tyydytykselle. Joachim Radkau yhdistää elämäkerrassaan Maxin omaa seksuaalisuuttaan kohtaan tuntemaan hämmennyksen Freiburgin virkaanastujaisuuden alun kysymyksiin saksalaisuudesta. Onko Saksa kansakuntana vanha vai nuori? Radkaun mukaan Maxin pohdintoja sävyttää pelko siitä, että väistämätön vastaus on: kansakunta on alistunut mitättömien seuraajien valtaan.

Konstanzer Hofin parantolassa Maxia hoiti tohtori Mühlberger, jonka mukaan vai-vojen syynä oli tyydyttymätön seksuaalisuus. Diagnoosi ärsytti Marianne, hän kun koki sen kohdistuvan itseensä ja loukkaavan hänen naisellisuuttaan. Vaikka noina aikoina Mariannen kirjeenvaihtoa Helenen kanssa leimaa-kin Maxin ”helvettiin laskeutuminen” ja hänen oma seksuaalisen huomion puutteensa – Marianne vertaa itseään klassisesti nälkiintyneeseen hevoseen – on Maxin kirjeissä kuitenkin nähtävissä merkkejä siitä, että hän haluaisi tehdä vaimonsa onnelliseksi. Esimerkiksi seuraavassa Max kirjoittaa: *Tällaisella sairaudella on myös hyvät puolensa – minulle se on esimerkiksi avannut elämän puhtaan inhimillisen puolen, jota mamma ei minussa oikein koskaan huomannut. . . Tarve alistua työtaakan alle on poissa. Haluan ennen kaikkea elää täyttä henkilökohtaista elämää ja tehdä pikkuiseni (Kindele) onnelliseksi.* Mariannen näkökulmasta kuitenkin esimerkiksi vuosi 1903 oli *tuhannen pettymyksen vuosi*, kuten hän kirjoittaa Helenelle samalla kuitenkin korostaen, että *Max ei saa tietää tästä mitään.* Muuten miehen ahdinko vain kasvaisi.

Weberien jatkuva tarve pyytää neuvoa lääkäreiltä huipentui Heidelbergin lääketieteelli-

sen klinikan johtajan, Ludolf Krehlin tapaamiseen vuonna 1909. Maxin poissa ollessa mutta Mariannen kuullen Krehl keskusteli psykiatri Nisslin kanssa vielä yhdestä hoitomahdollisuudesta: Toisiko kastraatio parannuksen Maxille? Krehlin hoitoehdotusta käsiteltiin Mariannen ja Helenen välisessä kirjeenvaihdossa varsin kevyesti: *Kastraatio vain korvaisi demonit toisella paballa*, Marianne kirjoittaa Helenelle. *Sairauden syy on kuitenkin selvästi aivoissa. Ei siis mitään uutta!!* Max itse viittaa samoihin aikoihin kirjoituksissaan toistuvasti venäläiseen,

1700-luvulla kehittyneeseen skoptsien (kuohilaat) lahkoon, joka uskoo kastraation ja itsensä kuohitsemisen parantaviin vaikutuksiin. Toisin kuin monet muut Max otti tuon lahkon vakavasti ja piti sitä järkevänä pietistisenä suuntauksena, idän vastauksena puritaaneille. Maxin hoidon suhteen Krehl päätyi lopulta siihen, että vaiva oli poikkeuslaatuinen ja että potilas oli pikemminkin psykiatrisen kuin lääketieteellisen hoidon tarpeessa – Maxin onneksi, sillä samana vuonna hän tajusi rakastuneensa Elseen (Jaffé). *Jatkuu ensi numerossa.*